

Bilimsel Dergilere Gönderilen Makalelerde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar!

<http://journals.tubitak.gov.tr>

Turkish Journal of Physics
Turkish Journal of Mathematics
Turkish Journal of Chemistry
Turkish Journal of Biology
Turkish Journal of Botany
Turkish Journal of Zoology
Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences
Turkish Journal of Electrical Engineering and Computer Sciences
Turkish Journal of Earth Sciences
Turkish Journal of Medical Sciences
Turkish Journal of Agriculture and Forestry
Turkish Journal of Veterinary and Animal Sciences

TÜBİTAK YAYINLAR VE TANITIM DAİRE BAŞKANLIĞI
BİLİMSEL DERGİLER YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ
Atatürk Bulvarı, No:221 Kavaklıdere 06100 Ankara
Tel: 0.312.427 04 93 Fax: 0.312. 426 80 73
<http://journals.tubitak.gov.tr>
bdym@tubitak.gov.tr

YAYINLAR VE TANITIM DAİRE BAŞKANLIĞI
BİLİMSEL DERGİLER YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Bilimsel Dergilere Gönderilen Makalelerde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

TÜBİTAK temel bilimler alanında hakemli 12 bilimsel dergi yayımlıyor. Uluslararası bilim topluluğuna hitap eden ve çoğu İngilizce yayın yapan bu dergiler uluslararası endeksler tarafından taranıyor ve makalelerin abstractları yayımlanıyor. Kimya ve Veterinerlik dergileri, atıf verilerini toplayan Science Citation Index'in genişletilmiş listesi tarafından da taranıyor.

Türkiye'den ve diğer ülkelerden bir çok araştırmacının orijinal araştırma sonuçlarının yayımlandığı dergilerimizde, gelen her makale konusunda uzman en az iki hakem tarafından değerlendirildikten sonra, bilimsel gelişmeye katkı yapacağına inanılanlar yayımlanıyor.

Bütün dergilerde 1998 yılında ve daha sonra basılan bütün makalelere web sayfamızdan (<http://journals.tubitak.gov.tr>) ücretsiz erişmek mümkün. Ayrıca yazarlar, yayımlanması için gönderdikleri makalelerin son durumlarını bu sayfalardan öğrenebiliyorlar. Bir derginin içeriği belli olduktan sonra, matbaada basılmadan önce web ortamında yayımlanıyor.

Özgünlük Ölçütleri

Bir makalenin **özgün** olması, öncelikle daha önce yayımlanmamış olması, sonra da bilim dünyasına yeni, önemli bilgiler sunması demektir. Daha önce yayımlanmış olması açısından, aşağıdaki ölçütler temel alınır:

- Bir makale başka bir bilimsel dergide ya da kongre kitabında yayımlanmış veya yayımlanmak üzere kabul edilmişse, makale özgünlüğünü kaybeder. Aynı şey, daha önce yayımlanmış makalelere büyük benzerlik gösteren çalışmalar için de geçerlidir.
- Daha önceki yayın başka bir dilde de olsa makale özgünlüğünü kaybeder.
- Eğer bir çalışma, bir kongrede sözlü olarak ya da poster şeklinde sunulmuş veya herhangi bir yerde sadece kısa özet (abstract) olarak yayımlanmışsa, bu aktiviteler bilimsel yayın olarak düşünülmediği için, çalışma özgündür ve bilimsel bir dergide yayımlanabilir. Fakat, bu tip durumlarda editörün mutlaka bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Makalenin sadece bir kısmı daha önce yayımlanmışsa, "makalenin tümü özgündür" demek mümkün değildir. Böyle bir durumda, daha önceden yayımlanmış kısımlar uygun atıflar verilerek özetlenmelidir.

Daha önce yapılmamış bir çalışma her zaman özgün olmayabilir. Bu yönden dikkat edilmesi gereken noktalar şöyle sıralanabilir:

- Eğer çalışmanın sonuçları beklentilere tamamen uygunsa ve aksi yönde önemli şüpheler yoksa, bu çalışmalar özgün sayılamazlar. Burada en önemli ölçüt, çalışmanın bilim dünyasına kattığı genel bir bilginin olmasıdır. Özellikle değişik bilim alanlarının değişik geleneklere sahip olması nedeniyle, bu ölçütleri her alanda geçerli

olacak şekilde sıralamak mümkün değil. Bu nedenle, aşağıdaki maddeler her dergi tarafından katı bir şekilde uygulanmıyor olabilir. Fakat, her durumda, özellikle bu ölçütlerin dışında kalan çalışmalarda, "çalışmanın bilim dünyası için neden önemli olduğu" sorusunun makalede tartışılması gerekmektedir. (Doğal olarak, tarama-değerlendirme (review) makalelerinde bu koşullar aranmaz.)

- Yeni veriler beklenilmeyen doğru değerler içeriyor ve bu nedenle yeni özgün çalışmalara yol açacaksa özgün sayılabilir. Aksi takdirde, bilinen yöntemlerle elde edilen, beklentilere uygun veriler özgün değildirler.
- Bunun dışında, yeni bir kuram, kavram ya da yöntem geliştirilmişse; mevcut kuram, kavram ya da yöntemler daha önce kullanılabileceği öngörülmemiş bir alanda uygulanmışsa veya bunların uygulanabileceğinin öngörüldüğü bir alanda geçersiz oldukları gösterilmişse bu çalışmalar da özgündürler.

Neler Etik Dışıdır?

Dünyada olduğu kadar Türkiye'de de yayın ve araştırma etiğine aykırı davranışlar önemli bir sorun oluşturuyor. Geçmiş yıllarda, TÜBİTAK dergi editörleri bu sorun konusunda bilim insanlarımızı aydınlatmak için iki büyük sempozyum düzenlediler. Son olarak, etik ihlallerinin önüne geçmek amacıyla TÜBİTAK'ta "Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu" oluşturuldu. Kurul, TÜBİTAK'ın yayımladığı bilimsel dergilere gönderilen makalelerde ya da TÜBİTAK'ın kısmen de olsa desteklediği araştırma projelerinde temel etik ilkelerin ihlallerini soruşturmak, gerektiğinde yaptırımlara karar vermekle yükümlü. Bu kurulun çalışma esasları http://www.tubitak.gov.tr/tr/birimler/tubitak_hakinda/etik_n.html sayfasından elde edilebilir.

Kurul, ağır ihmal veya kasıt sonucu oluşan etiğe aykırı davranış tespit ederse, projenin iptali, yapılan yayınların geri çekilmesi, beş yıl boyunca TÜBİTAK'ın hizmetlerinden yararlanamama, çalıştıkları kurum ve kuruluşlara, üye oldukları derneklere olayın bildirilmesi gibi yaptırımlar uygulayabiliyor. Bu kurulun çalışma esaslarından alınan, özellikle dikkat edilen etik ihlalleri şunlar:

- Uydurma (Fabrication):** Araştırmada bulunmayan verileri üretmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak.
- Çarpıtma (Falsification):** Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma materyalleri, cihazlar, işlemler ve araştırma kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek.
- Aşıma (Plagiarism):** Başkalarının fikirlerini, metodlarını, verilerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine atıf yapmadan kullanmak.
- Duplikasyon (Duplication):** Aynı araştırma sonuçlarını birden fazla dergiye yayım için göndermek veya yayımlamak.
- Dilimleme (Least Publishable Units):** Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde

ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak.

- Desteklenerek yürütülen araştırmaların sonuçlarını içeren sunum ve yayınlarda destek veren kurum veya kuruluş desteğini belirtmemek.
- Araştırma ve makalede ortak araştırmacı ve yazarların yazılı görüş birliği olmadan, araştırmada ve makalede aktif katkısı bulunanların isimlerini çıkartmak veya yazarlıkla bağdaşmayacak katkı nedeniyle yeni yazar(lar) eklemek veya yazar sıralamasını değiştirmek.
- Araştırma ve yayın etiği ilkeleriyle bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunmak.

Derginin Genel Stili

Her derginin tercih ettiği yerleşmiş bir stili vardır. Her dergi kendilerine gelen makalelerin derginin genel stiline uyması için gerekli değişiklikleri yapar, ama, bazı değişiklikler yazarların katkısı olmadan yapılamaz. Bu nedenle, bir dergi için makale hazırlamadan önce o derginin "Yazım Kuralları" (Instructions to Contributors) incelenmeli; makale gönderilmeden hemen önce de Yazım Kurallarında belirtilen "Son Kontrol Listesi" (Final Checklist) gözden geçirilmeli. Bunun dışında Yazım Kurallarında yeterince açıklanmayan noktalar için de dergide yayımlanmış makaleler örnek alınmalı. TÜBİTAK yayınlarından Robert A. Day'in "*Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayımlanır?*" adlı kitabı bu konuda eşi bulunmaz bir kaynak. Deneyimli bilim insanlarımızın da öğrencilerine tavsiye edebileceği, hatta kendilerinin de yararlanabileceği bir çok bilgiyi içeren bu kitaba ayrıca <http://journals.tubitak.gov.tr/kitap/maknasyaz> web adresinden de erişebilirsiniz.

Son Kontrol Konuları

Bilimsel Dergilere makale gönderilirken son kez kontrol edilmesi gerekli bazı noktaları da şöyle sıralayabiliriz:

- Yazarların isimleri açıkça yazılmalı, kendilerine kolayca erişebilmemiz için telefon ve e-posta adresleri verilmeli.
- Kaynakların hatasız ve eksiksiz yazıldığı yazar tarafından kontrol edilmeli. Yazım Kuralları değişik kaynak tiplerinin nasıl yazılması, hangi bilgilerin bulunması gerektiğini belirtir. Bunlara uymaya özen gösterilmeli.
- Tüm yazarlar tarafından imzalanmış Telif Hakkı Devri Formu gönderilmeli.
- Hakemlerin ya da İngilizce editörlerinin metin üzerinde kolayca işaretleme yapabilmesi açısından, metin bize çift aralıklı olarak gönderilmeli.
- Fotoğraflar mutlaka orijinal olmalı.
- Şekiller görsel açıdan yeniden düzenleme için uygun bir elektronik formatta hazırlanmalı. Tercihimiz şeklin bitmapa dönüştürülmediği encapsulated postscript (eps) formatı. Bunun dışında Excel programında çizilen şekiller Excel dosyası olarak, Corel Draw programında çizilenler de Adobe Illustrator (.AI) formatında kaydedilmeli. Şekiller başka bir programda hazırlandıysa, bunlar Word belgelerine çizgi olarak yapıştırılmalı.